

Stefan Sokołowski

JĘZYKI FORMALNE I METODY KOMPILACJI

wykład 11

Inst. Informatyki Stosowanej, ANS
Elbląg, 2025/2026

Wykład 11, str. 1

W realnych komputerach. . .

. . . odchodzimy od tego, że każda liczba zajmuje **jedną** komórkę.

Programowanie w języku wewnętrznym

- jest **podobne** do przedstawionego na poprzednich wykładach,
- ale nie jest **dokładnie takie**.

W realnych komputerach...

- adresowane są nie **komórki** tylko **bajty**; bajt zawiera 8 bitów — to wystarcza na liczbę całkowitą z przedziału $[0..255]$ ($2^8 = 256$), albo z przedziału $[-128..127]$
- na ogół operujemy na danych znacznie wykraczających poza 1 bajt

MAŁO!

Zwykle (choć nie zawsze):

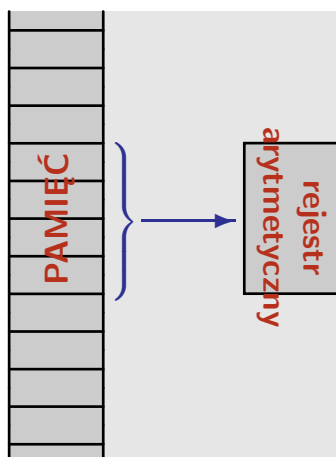
typ	bajty	
unsigned int	4	zakres: $[0..2^{32}-1] \simeq [0..4 \text{ mld}]$
int	4	zakres: $[-2^{31}..2^{31}-1] \simeq [-2 \text{ mld}..2 \text{ mld}]$
float	4	niska precyzja, 6–7 cyfr znaczących
double	8	15–16 cyfr znaczących
tablice	...	
struktury	...	
...	...	

UNIKAĆ!

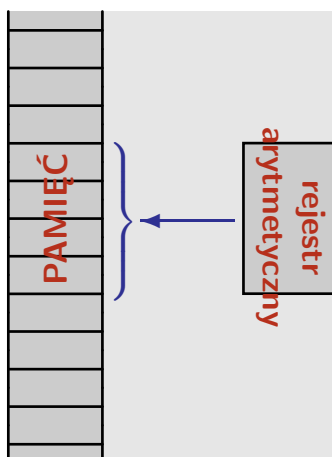
W realnych komputerach...

Rejestry arytmetyczne również są większe niż 1 bajt...

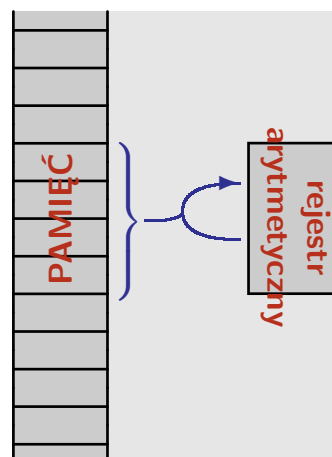
Przykładowe komendy:

skopiować blok bajtów
z pamięci do rejestru

skopiować blok bajtów
z rejestru do pamięci

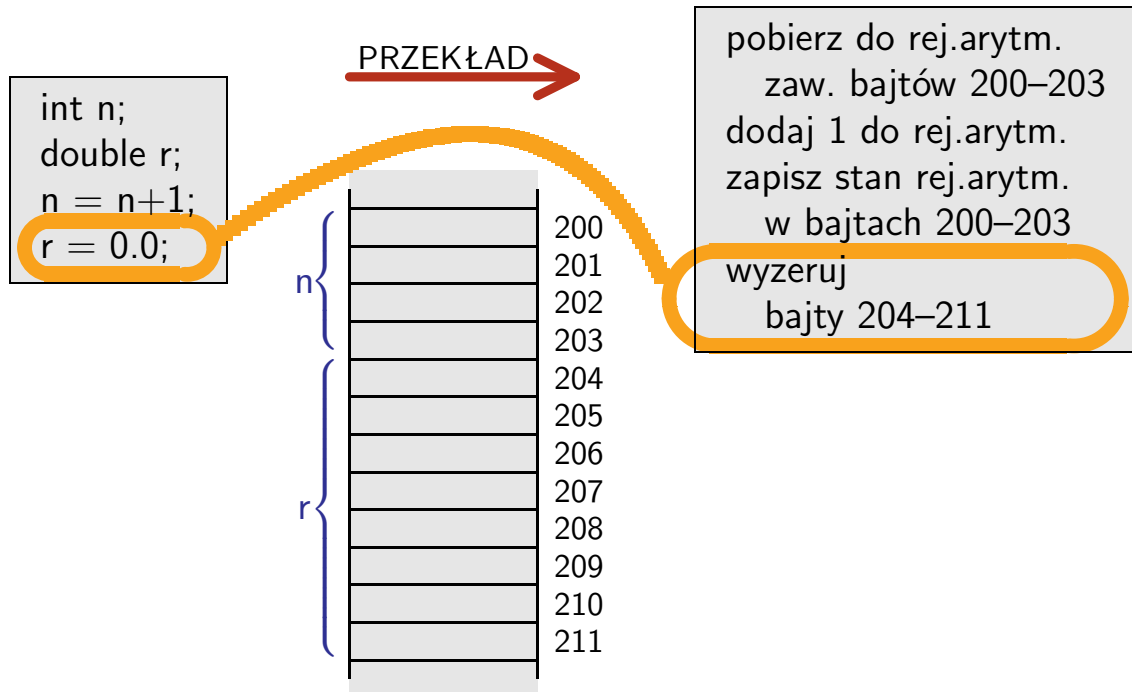

dodać blok bajtów
z pamięci do rejestru

Organizacja pamięci

Założenie:

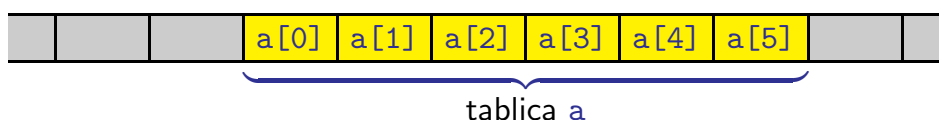
- zmienna typu `int` zajmuje 4 bajty
- zmienna typu `double` zajmuje 8 bajtów

Organizacja pamięci

W czasie kompilacji:

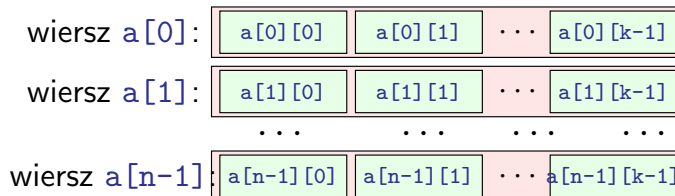
- na każdą *zadeklarowaną zmienną* rezerwuje się *blok pamięci* wielkości zależnej od *typu* tej zmiennej (np. na całkowitą zawsze 4 bajty, na rzeczywistą zawsze 8 bajtów, itp.);
- instrukcje
 jęz. źródłowego dotyczące tej zmiennej
 są tłumaczone na
 instrukcje jęz. wewnętrznego dotyczące tego bloku
 (odnoszące się do adresów zawartych w tym bloku);
- tablice zajmują spójne obszary pamięci o kolejnych adresach:

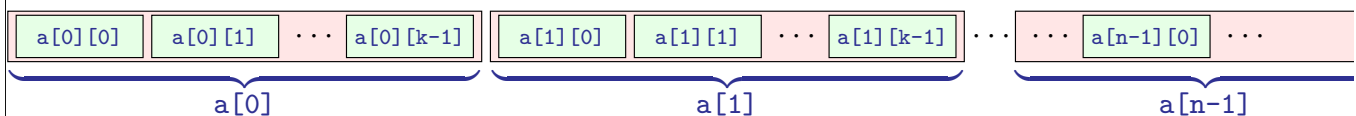
Organizacja pamięci

Tablice wielowymiarowe:

punkt widzenia programisty:

realizacja komputerowa:

Organizacja pamięci

Przykład: (znajdowanie elementu w tablicy 2-wymiarowej)

Mamy deklarację tablicy: `int tab[10][20];`

Kompilator rezerwuje dla niej blok długości 800 bajtów zaczynający się od adresu 1000. Jak zostanie przetłumaczona komenda `tab[2][1] = 0;` ?

	0	1	2	...	18	19
0	1000	1004	1008	...	1072	1076
1	1080	1084	1088	...	1152	1156
2	1160	1164	1168	...	1232	1236
...	...	...	...	...	...	...
8	1640	1644	1648	...	1712	1716
9	1720	1724	1728	...	1792	1796

Rozwiązanie: Każdy wiersz tablicy zawiera 20 liczb. Element `tab[2][1]` jest poprzedzony 2 całymi wierszami tablicy po 20 liczb oraz 1 liczbą własnego wiersza; a więc jest poprzedzony $2 \cdot 20 + 1$ liczbami tablicy; a więc jest odsunięty od początku obszaru poświęconego na tablicę o $(2 \cdot 20 + 1) \cdot 4$ bajtów; wobec tego zajmuje bajty od $1000 + (2 \cdot 20 + 1) \cdot 4$ do $1003 + (2 \cdot 20 + 1) \cdot 4$ czyli 1164–1167.

A więc tłumaczenie komendy: **wyzerować bajty 1164–1167**.

Organizacja pamięci

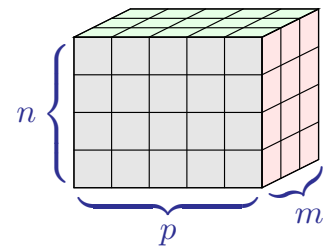
Tablice wielowymiarowe:

Deklaracja: `T tab[n][m][p];`

czyli n warstw po

m wierszy w warstwie po

p elementów typu T w wierszu

Założmy, że pojedynczy element typu T zajmuje b bajtów; a początek tablicy jest w bajcie a .

Które adresy należą do elementu `tab[i][j][k]` ?

Poprzedza go:

i warstw po $m \cdot p$ w warstwie : $i \cdot m \cdot p$

j wierszy własnej warstwy po p w wierszu : $j \cdot p$

k elementów własnego wiersza : k

deklaracja: `tab[n][m][p]`

element: `tab[i][j][k]`

Razem : $i \cdot m \cdot p + j \cdot p + k = (i \cdot m + j) \cdot p + k$

czyli $((i \cdot m + j) \cdot p + k) \cdot b$ bajtów

więc zaczyna się w bajcie $((i \cdot m + j) \cdot p + k) \cdot b + a$

Organizacja pamięci w czasie działania

```
typedef struct os {
    char nazw[26];
    int zar;
} Osoba;
```

```
Osoba kart[1000]; int p;
```

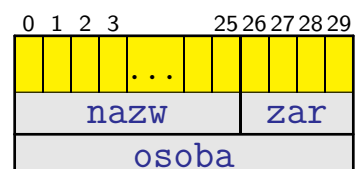
```
int main () {
    p = 500;

    kart[p].zar =
        kart[p+1].zar + 200;
```

```
p = 720;
```

```
kart[p].nazw[5] = 'a';
```

```
return 0;
}
```


zmienna	adres w pamięci
<code>x.nazw</code>	(adres <code>x</code>)
<code>x.nazw[i]</code>	(adres <code>x</code>) + i
<code>x.zar</code>	(adres <code>x</code>) + 26
<code>kart[0]</code>	(adres <code>kart</code>)
<code>kart[j]</code>	(adres <code>kart</code>) + $j \cdot 30$
<code>kart[j].nazw[i]</code>	(adres <code>kart</code>) + $j \cdot 30 + i$

pobierz zaw. 4 bajtów od (adres p)
 pomnóż przez 30
 dodaj 5
 dodaj (adres `kart`)
 pod wyliczony adr. włoż kod ASCII znaku 'a'

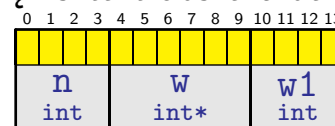
Organizacja pamięci — funkcje, parametry, zm. lokalne

- Każdemu wywołaniu funkcji odpowiada *obszar danych* zawierający miejsce na lokalne zmienne oraz parametry tej funkcji.
- Adres początku tego obszaru ustala się w czasie **wykonania** programu. Jego wielkość i rozmieszczenie (przesunięcie) poszczególnych zmiennych w stosunku do jego początku ustala się w czasie **tłumaczenia** programu.

Przykład:

```
void sil(int n, int* w) {
    int w1;
    if (n==0) *w = 1;
    else {
        sil(n-1,&w1); *w = n*w1;
    }
}
```

W czasie **tłumaczenia** ustala się kształt obszaru danych:

Potem w czasie **wykonania** przy każdym wywołaniu funkcji rezerwuje się jedną taką „paczkę” zmiennych.

Organizacja pamięci — funkcje, parametry, zm. lokalne

```
void sil(int n, int* w) {
    int w1;
    if (n==0) *w = 1;
    else { sil(n-1,&w1); *w = n*w1; }
}
```

```
void sil(int n, int* w) {
    int w1;
    if (n==0) *w = 1;
    else { sil(n-1,&w1); *w = n*w1; }
}
```

```
void sil(int n, int* w) {
    int w1;
    if (n==0) *w = 1;
    else { sil(n-1,&w1); *w = n*w1; }
}
```

```
void sil(int n, int* w) {
    int w1;
    if (n==0) *w = 1;
    else { sil(n-1,&w1); *w = n*w1; }
}
```

